

Posudek vedoucího práce

Mgr. Petr Burda předložil na Katolické teologické fakultě Univerzity Karlovy v Praze (Katedře systematické teologie) v akademickém roce 2006/2007 licenciátní práci s názvem *Člověk a jeho cesta ke svobodě na pozadí humanistických koncepcí dvacátého století*.

Kromě úvodu a závěru má práce pět rozvrstvených kapitol.

V kapitole první *Nové paradigma společnosti – „Bůh je mrtev“* analyzuje Petr Burda situaci moderní doby, kdy došlo k „přenesení těžiště od Boha na člověka“ (s. 8), zabývá se Nietzscheovým konstatováním smrti Boha, jádrovým „výrokem moderního humanismu“ (s.8), který mu bude sloužit jako „fundamentální hermeneutická kategorie k četbě problému současné kultury“ (s. 9) Jak rozumí moderní doba člověku, budoucnosti, osvobození, to vše se snaží letmou četbou vytušit z vybraných klíčových autorů (Feuerbach, Hegel, Marx, Sartre, Bloch, Marcel a další).

Ve druhé kapitole *Samospasitelné projekty* doktorand představuje tři sekularizované vize osvobození, jež jsou „novými evangelií, tentokrátě člověka pro člověka“ (s. 24): vědu jako „stabilizátor života“ (s. 27), marxismus a freudovskou psychoanalýzu. Všimá si jak prvotních nadšení, tak i procitnutí, k nimž došlo ve 20. století. Vše opírá o klíčové autority jednotlivých projektů.

Jak a zda tyto osvoboditelské projekty přinášejí osvobození, na tuto otázku „po platnosti těchto projektů“ se snaží soustředěně odpovídat v kapitole třetí *Redukce pojmu člověk*. Věda a technika nepřekročila svět, v němž existují „nespravedlnosti,... jámy beznaděje, smrti“ (s. 53). Ke kritice Burdovi dobře posloužila Frankfurtská škola, názory některých jejích představitelů vpojuje do své vlastní kritiky.

V kritických úvahách o marxistickém projektu jsou to zase významní nedogmatictí marxisté, či myslitelé, kteří marxismu porozuměli zevnitř, které doktorand prostudoval a jejich „prorocký“ tón zachytil (Marcuse, Berd'ajev, Garaudy, Bloch). Nakonec však marxismus naráží na, pro něj nepřekonatelnou hranici – smrt a „mnohé marxistické teze <se jeví> jako velké iluze a mystifikace“ (s. 79)

Podobně se doktorand pokouší o četbu psychoanalytických autorit Freuda, Junga i mladší generace Reicha, Coopera a zejména Fromma. Čtení je zajímavé, aktualizující a jako u předchozích projektů vycházejí závěry: redukce pojetí člověka, osvobození bez svobody...

Burda se nemohl při mapování projektů osvobození vyhnout existencialismu (Sartre, Camus) ani jiným konceptům (např. Frankl)

Ve čtvrté kapitole *Aporie v koncepci člověka* nepominul stručný pohled na „soteriologická poselství různých náboženství a poselství o království“ (IV. 3. a), odtud, zejména z židovsko-křesťanské tradice, zdá se, zaznívají inspirace pro moderního člověka, zejména koncepce spásy, tedy osvobození, plnosti. „Spása utváří integrální a určující součást náboženského života, ale ne pouze v striktně náboženské oblasti, nýbrž také v oblasti filosofie, morálky, obecně ve všech oblastech kultury. Spása vytváří předpoklady a podnět k dalšímu úsilí a hledání na všech rovinách lidského soužití.“ (s. 122), spása je také nahlížena jako „uskutečnění vlastní identity“, „svoboda a naplnění existence pro druhé“ (s. 123) a nakonec plnost spásy nahlíží doktorand v lásce (IV. 3. d).

To samozřejmě předpokládá transcendentní zakotvení a tam, kde toto zakotvení není evidentní, něco schází. Doktorand Petr Burda tedy analyzuje některé *nedořešené pokusy o opravu* (IV.4.) – Marcuseho, Frommovy aporie, Blochovu nejednoznačnost.

A nakonec v páté kapitole jsou postiženy některé „dějinné dopady antropocentrických koncepcí moderní epochy“ (s. 149), *dopad 'smrti Boha' na pojetí člověka* (V.2) a ze dna rozporů vyrozumívá Burda novou naději: uvědomujeme si kam může vést odmítnutí transcendentnosti (totalitní stát), nahlédáme její potřebu pro člověka a cestu k ní (V. 3 – 5).

V *Závěru* vyslovuje Petr Burda zajímavou myšlenku: po analýze zmíněných sekulárních koncepcí „mohou pro věřícího člověka základní momenty těchto koncepcí hrát jakousi prorockou roli“ (s. 166) a pomoci náboženstvím ke katarzi.

Připomíná, že v licenciátní práci předložená analýza bude základem pro pokračování v práci doktorské, bude sledovat „transcendentní otevřenost“ lidské existence, jež nachází své naplnění v Kristově daru osvobození.

Vím, že doktorand Petr Burda věnoval práci nejen rozum, ale i srdce. Zaklepal na mé dveře ve chvíli, kdy měl již mnohé vypracováno a zažito. Začít od nuly by bylo plýtváním energie a možná i škoda. Dohodli jsme se na dotažení rozdělané práce jako práce přípravné na další práci doktorskou.

Tato licenciátní práce je tedy přípravnou prací a jako taková splňuje z velké části požadavky na licenciátní práci.

Oceňuji také jazyk a styl. Dobře vyvedené odkazy a poznámky s portréty myslitelů, o nichž je v textu řeč.

Za povšimnutí stojí schopnost Burdova komunikovat se sekulárním myšlením, pozitivně mu rozumět v jeho kladech i slabinách. To je cenný přínos.

Kritiky by jistě bylo tolik, co kritiků a ještě víc, protože v tak rozsáhlém tématu je nemožné všechny uspokojit a reálně vše důsledně zpracovat. To je také od počátku moje první výtky práci – příliš široké pole a v něm zmapované problémy spíše intuitivně a jen některé. Ke cti autora slouží však to, že si vybral klíčové momenty. Osobně bych si uměl představit, že by si zvolil jeden z modelů spásy a sledoval ho třeba v díle raného Marxe nebo ve vybraném díle Sartrově. To by ale zase ztratila práce pedagogický význam – Burda je učitel a sleduje tuto dráhu. Ve své práci toto nadání nezapřel. Práci si mohou přečíst nadaní studenti gymnasia a dostane se jim hlubšího přehledu a vhledu do myšlenkového dění ve 20. století.

Ale opět by tu scházela analýza jiných proudů, které nejsou ani kybernetické ani marxistické ani psychoanalytické. Postmoderna jich jistě skýtá několik.

Vytknout lze i nedostatečnou výtěžitelnost literatury, četba autorů je výběrová.

Občas se objeví i silou vlastní vize doktoranda přitažená myšlenka čteného autora.

To všechno mi nezabraňuje, abych práci doporučil k obhajobě pro její pedagogický a aktuální přínos.

Doc. ThDr. Václav Ventura, ThD.